

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ З РІЗНИМИ
КВАЛІФІКАЦІЙНИМИ РІВНЯМИ
ПІДГОТОВКИ В ХНМУ**

Матеріали XLVII навчально-методичної конференції

27 листопада 2013 року
м. Харків

Харків
ХНМУ
2013

ОПТИМІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ-ЛІКАРІВ НА МЕДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ ХНМУ

Кацапов Д.В., Потапов С.М., Васильєва О.В., Балюк О.Г.,
Олійник А.О., Крайненко О.В.

Основною метою діяльності медичних факультетів ХНМУ є підготовка студентів в повній відповідності до вимог освітнього стандарту вищої професійної освіти за спеціальністю «Лікувальна справа». Термін навчання на вказаних факультетах – 6 років. Форма навчання – денна.

З 2007 року розпочато підготовку англомовних іноземних студентів за спеціальністю «Стоматологія». Зараз на 6-му факультеті з підготовки іноземних студентів навчається більш ніж 1 700 студентів із різних країн світу.

Слід відмітити, що різні медичні напрями користуються попитом у певних країнах. Так, студенти з країн Африки (Нігерія, Гана, Кенія, Судан та ін.) переважно обирають медичний напрям підготовки. Спеціальність «Стоматологія» обирають переважно громадяни східних країн (Ірак, Ліван, Сирія та ін.).

Загальне керівництво факультетів по роботі з іноземними студентами здійснюється «Вченими радами факультетів» – виборними представницькими органами, а безпосереднє управління діяльністю і питаннями організації та управління навчального процесу – деканом факультету, який обирається за конкурсом. У діяльності деканатів по роботі з іноземними студентами (російсько- та англомовних) можна виділити декілька основних напрямків: робота з впровадження сучасних засобів навчання, оптимізації навчальної та навчально-методичної роботи, узагальнення та аналіз звітної документації кафедр факультету, виховна робота зі студентами тощо [1].

Підготовку іноземних студентів за фахом «Лікувальна справа» складається з двох етапів: доклінічна підготовка (на 1, 2 і 3 курсах) і клінічна підготовка (на 4, 5 і 6 курсах). На молодших курсах студенти вивчають теоретичні основи майбутньої професії, проте вже з початку навчання починають знайомитися з клінікою (курси догляду за хірургічними та терапевтичними хворими, виробнича практика, курси загальної хірургії та пропедевтики внутрішніх хвороб, патоморфологія, що формує навички клініко-анатомічного співставлення). На старших курсах студенти переходять на циклову форму навчання (клінічні кафедри).

На клінічних кафедрах (починаючи з молодших курсів) процес навчання будується на принципах послідовності і на кожному рівні моделюється форма діяльності студентів, наближена до професійної діяльності лікаря. Особлива увага має приділятися підвищенню активності студента, що може бути забезпечено тільки шляхом стимулювання його викладачем з використанням педагогічних методик. Також акцент при побудові навчального процесу на клінічних кафедрах мусить бути спрямованим на персональну курацію хворих у клініці.

Стосовно підготовки іноземних студентів-лікарів ХНМУ потрібно зазначити деякі особливості. Більшість студентів-іноземців зацікавлені стати дипломованими фахівцями. Вони усвідомлюють, що професіоналізм дозволить їм зайняти гідне положення в суспільстві, і це буде матеріально винагороджено. Ці студенти мають добрі оцінки, рівень їх знань досить високий. Вони старанно відвідують лекції і заняття. У таких учнів знаходиться час для поглиблених занять, додаткових консультацій у викладачів кафедр [2]. Але це стосується, перш за все, іноземців-старшокурсників. Студенти початкових курсів (першого та другого) мають деякі адаптаційні та мовні труднощі у навчанні.

Однією з форм навчальної роботи, якої на іноземних факультетах повинна приділятися велика увага, є самостійна робота студентів (у першу чергу це стосується клінічних кафедр). Але для того щоб ця форма навчання працювала у повному обсязі, необхідно створити сприятливі умови для її виконання [3]. Так, колективи кафедр повинні забезпечити студентам доступ до сучасних методичних матеріалів (в тому числі через Інтернет на сайтах кафедр та університетів).

Фах лікаря не є теоретичним, перш за все це прикладна професія, для якої важливе значення має досвід, що здобувається лікарем протягом багатьох років. І чим раніше лікар почав свою практичну діяльність, тим краще. Загальновідомо, що студенти медичних ВНЗ свої перші кроки у спілкуванні та обстеженні хворих роблять на клінічних кафедрах під час практичних занять.

Також для майбутньої підготовки висококваліфікованих спеціалістів було б доцільно приділити більше уваги надбанню різноманітних медичних навичок (особливо упродовж виробничої практики). Так, ми будемо готувати лікарів, які вміють це виконувати, а не тільки знати, як це робиться теоретично. Тому для подальшої оптимальної підготовки іноземних лікарів на медичних факультетах ХНМУ ми вважаємо за необхідне: 1) покращити рівень адаптації студентів молодших курсів (навчальної та соціальної) шляхом кураторської роботи викладачів університету з групами та земляцтвами студентів; 2) поглибити рівень індивідуальної роботи з англомовними студентами-старшокурсниками на клінічних кафедрах; 3) забезпечити іноземних студентів необхідною навчально-методичною літературою та сучасними засобами підготовки у фантомних класах ХНМУ; 4) удосконалити зворотній зв'язок «студенти-деканат» шляхом відвідувань співробітниками деканату не тільки практичних та лекційних занять, а також гуртожитків та зборів іноземних земляцтв.

Ми існуємо в сучасному світі, коли нашим студентам зручніше користуватися ноутбуками та мобільними телефонами, ніж конспектувати лекції та готувати реферати. Тому деканатом б медичного факультету налагоджений цілодобовий зв'язок з англомовними студентами завдяки соціальній мережі Facebook. Ми пропонуємо також усім деканатам і кафедрам бути більш комунікативними та використовувати сучасні комп'ютерні можливості для покращання навчально-виховного процесу при підготовці іноземних студентів-лікарів.

Література.

1. Social and organizing problems arising during educational process of foreign students in Ukraine / S. N. Potapov, O. V. Vasylieva, A. A. Oleyunik [et al.] // Теоретические и практические аспекты современной медицины: материалы 85-й междунар. научно-практической конференции молодых ученых. – Симферополь, 2013. – С. 243.

2. Зіставлення показників складання англомовними студентами ліцензійного іспиту «Крок 2» та державних іспитів як оптимальних критеріїв підготовки іноземних лікарів у медичних ВНЗ України / В. Д. Марковський, Д. В. Кацапов, О. В. Васильєва [та ін.] // Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних навчальних закладах України на новому етапі: матеріали X ювілейної Всеукраїнської навч.-наук. конференції з міжнародною участю. – Тернопіль : ТДМУ, 2013. – Ч. 2. – С. 209–212.

3. Незалежне оцінювання успішності студентів як критерій ефективності позааудиторної роботи / І. В. Завгородній, Д. І. Маракушин, Д. В. Кацапов [та ін.] // Самостійна робота студентів в умовах кредитно-модульної організації навчального процесу, як засіб забезпечення якості вищої медичної освіти: матеріали XLIV навч.-метод. конференції (Харків, 10 листопада 2010 р.). – Харків, 2010. – С. 17–20.

АНТРОПОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-МЕДИКІВ

Алексеєнко А.П.

До представників медичної професії суспільство за всіх часів пред'являло підвищені моральні вимоги, особистість лікаря визнається головним і вирішальним фактором клінічної медицини. «...При всіх інших рівних умовах, – писав В.В. Вересаєв, – лікар на голову в моральному відношенні вище представників інших спеціальностей».

Одним з основних напрямків розвитку світової педагогічної науки другої половини ХХ століття, безперечно, є становлення антропологічної парадигми, спрямованої, у першу чергу на розвиток особистості того, кого навчають, його духовного світу через засвоєння етнокультурних, загальнонаціональних, загальнолюдських цінностей і формування гуманітарно орієнтованої свідомості. Насамперед, це має відношення до гуманітарної підготовки медика, що може й повинно відрізнятися від гуманітарної підготовки фахівця іншого профілю. Освіта лікаря не може обмежуватися комплексом медичних знань, хоча їм, звичайно, приділяється першорядне місце.

Історія освіти свідчить, що були часи, коли лікар допускався до медичної діяльності, лише маючи ступінь бакалавра мистецтв, – гуманітарна освіта була обов'язковою для лікаря. На жаль, гуманітарна освіта все ще залишається системою передачі об'єктивних знань про факти й закономірності зовнішнього світу й ще далеко не повною мірою

**I. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ
МЕДИЧНИХ КАДРІВ У ХНМУ**

Лісовий В.М., Марковський В.Д., Тітова Н.С., Логвінова Ж.І. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	3
Капустник В.А., Костюк І.Ф., Калмиков О.О. МІСЦЕ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МЕТОДОЛОГІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	6
Терещенко А.О., Ніколаєва А.О., Федоров В.О., Ващук М.А. ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕСУ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ МОЛОДШИХ КУРСІВ МЕДИЧНОГО ВУЗУ	9
Кацапов Д.В., Крайненко О.В., Васильєва О.В., Потапов С.М., Олійник А.О., Балюк О.Г. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	12
Кацапов Д.В., Потапов С.М., Васильєва О.В., Балюк О.Г., Олійник А.О., Крайненко О.В. ОПТИМІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ-ЛІКАРІВ НА МЕДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ ХНМУ	15
Алексеєнко А.П. АНТРОПОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-МЕДИКІВ	17
Гришина К.С., Марущенко О.А. ПЕРШІ КРОКИ: СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ДОВУЗІВСЬКІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН	20

**II. ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ
ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «МОЛОДШИЙ
СПЕЦІАЛІСТ»**

Агапова В.Ю., Лебединець Т.М. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ ФІЗІОЛОГІЇ У МЕДИЧНОМУ КОЛЕДЖІ	23
Куренкова К.М., Чуєва І.М. БІНАРНА ЛЕКЦІЯ ЯК МЕТОД АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ	26
Лебединець Т.М., Гук І.П. ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ КОЛЕДЖІ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	29